

Boeren en tuinders
houden **Zuid-Limburg**
gezond

Het karakter van Zuid-Limburg, met de glooiende heuvels, wuivende akkers, fruitboomgaarden, groen grasland en koeien in de wei wordt voor een groot deel bepaald door onze boeren en tuinders. Het beeld dat bij velen op het netvlies verschijnt bij de gedachte aan Zuid-Limburg is mooi en idyllisch, maar we moeten niet vergeten dat achter dit plaatje bedrijven staan. Bedrijven en gezinnen die alleen voor dit landschap kunnen blijven zorgen als er voldoende toekomstperspectief is, ook voor de nieuwe generaties.

De agrarische sector is onderdeel van de oplossingen voor uiteenlopende uitdagingen waarmee de hele samenleving te maken heeft. Of dat nou is op het gebied van economie en klimaat, volksgezondheid en milieu, de arbeidsmarkt, zorg, infrastructuur of veiligheid in het buitengebied. Daarom zeggen wij 'Boeren en tuinders houden Zuid-Limburg gezond'!

Boerenland

Het buitengebied is van ons allemaal. We wonen, werken en recreëren er. Dat biedt uitdagingen, maar ook kansen. Een vitaal buitengebied kan niet zonder vitale agrosector. De belevingswaarde van het buitengebied is een groot goed, niet alleen voor de inwoners van de regio, maar ook voor toeristen die van ons platteland willen genieten; niet op de laatste plaats dankzij de authentieke (carré)boerderijen, het glooiende groene landschap en

dieren in de wei. Van oudsher is het platteland het domein van boeren en tuinders, natuurbeheerders en de bewoners van de dorpen en buurtschappen die economisch sterk met elkaar verbonden waren. Dat gevoel van verbondenheid moet worden versterkt. Daarom blijven wij de dialoog met omgeving aangaan, maar moeten we bijvoorbeeld ook bekijken welke bedrijven op welke plek de beste toekomst hebben. Daarnaast is het belangrijk dat we aandacht hebben voor stoppers en leegstand. Een vanuit de overheid goed gevulde instrumentenkoffer is nodig om samen met de sector te komen tot oplossingen. Een flexibel herbestemmingsbeleid is daarbij onontbeerlijk. Evenals een infrastructuur die

met de tijd meegaat. Het buitengebied wordt steeds drukker en is daar op veel plekken niet op berekend. De ruimte in het buitengebied is beperkt en moet zo optimaal mogelijk worden ingevuld; groots ondernemen in een klein landschap, noemen we dat. Gemeentelijke en provinciale visies en plannen over het buitengebied moeten dan ook samen met de agrarische sector worden bedacht en uitgevoerd. Een waardevol cultuurlandschap vraagt aandacht en inspanning en ook voor de agrarische sector geldt dat tijd kostbaar is. Boeren en tuinders zorgen met alle liefde voor het landschap en zijn daarin een waardevolle partner voor gemeenten en provincie.

De Zuid-Limburgse maat

Hoe wijds ons Zuid-Limburgse landschap ook oogt, de ruimte is schaars. Dat maakt haar kostbaar in alle opzichten. Daarom moet bij alle activiteiten in het buitengebied rekening worden gehouden met de Zuid-Limburgse maat. Ons landschap en onze bodem zijn anders dan die in de rest van Nederland en daar moet dan ook anders mee worden omgegaan. We zijn trots op ons Zuid-Limburg. Terecht. Als

we met zijn allen besluiten dat we dit nationale landschap willen behouden en beschermen, dan hebben wij als vormgever en stoffeerder daarbij een handreiking nodig. Wees zuinig op onze landbouwgrond, laat ons doen waar we goed in zijn. Boeren, burgers en buitenlui willen hier uiteindelijk hetzelfde: wonen, werken en genieten in een prachtige omgeving. Door duurzaam met onze bedrijven en omgeving om te gaan. Daar kunnen we dan ook alleen samen voor zorgen. In Zuid-Limburg is in de huidige agrarische sector nog steeds goed zichtbaar waar we vandaan komen. Kleinschalige familiebedrijven, versnipperd door het landschap en dicht tegen de dorpskernen aan. Dat is prachtig, maar zorgt ook voor uitdagingen. Het behoeft een ruimtelijke orderingsbeleid dat daar oog voor heeft. Waar boeren burens zijn, is maatwerk onontbeerlijk. Iedere ondernemer heeft immers andere wensen en behoeften, omdat hét agrarische bedrijf niet bestaat. Zeker niet in Zuid-Limburg, waar alle smaken vertegenwoordigd zijn. Van de boer zonder opvolger tot bedrijven met neventakken in de zorg, de kinderopvang en het toerisme. Van verkoop aan huis, tot krachtige spelers op de wereldmarkt. En dat verdeeld over veehouders, fruittekenaars, akker- en tuinbouwers, die allemaal toekomstperspectief en ondernemingsruimte moeten houden om eerlijke boter-

ham te kunnen verdienen en te helpen bij het in stand houden van óns Zuid-Limburg.

Mens en maatschappij

Wij durven wel te stellen dat nergens in Nederland de onderlinge verwevenheid en betrokkenheid groter is dan hier. De 'boerenstand' is van oudsher de lijm die de samenleving bindt. Bedenk maar een dorpsfeest, of de agrarische sector is betrokken. Van de kar waarop de band speelt op de lokale kermis tot de loods

waarin de carnavalswagens worden gebouwd. We leven, wonen en werken hier samen. Zo zorgen we samen voor een veilig buitengebied, bijvoorbeeld op de weg via onze verkeersveiligheids campagne Goed Gezien! Maar ook door een stukje sociale controle en het Keurmerk Veilig Ondernemen waarvoor we nauw samenwerken met gemeenten, politie, het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, het Platform Veilig Ondernemen en de brandweer. Wij zijn de oren en ogen in het buitengebied; die functie moeten we optimaal benutten.

Klimaat en energie

Boeren en tuinders merken als eerste de effecten van de klimaatverandering. Die verandering zet de voedselproductie onder druk. Dat is voor boeren en tuinders een bedreiging, maar ook een kans en een uitdaging. Door het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in de veehouderij door slimme stalsystemen, mestverwerking en het opwekken van duurzame, hernieuwbare, schone en groene energie leveren we een belangrijk-

ke bijdrage aan het klimaat, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Daarnaast leggen we koolstof vast in de bodem en verminderen zo de uitstoot van broeikasgas. Dat is én goed voor het milieu én goed voor de bodem.

We zien echter dat steeds meer klimaat- en energie-uitdagingen op het bordje van de boer komen te liggen. Bij het zoeken naar ruimte, die ook in Zuid-Limburg steeds schaarser wordt, zijn de ogen vaak op de agrariër gericht. Wij denken graag met u mee over de mogelijkheden. Zelf zijn we immers al steeds vaker zelfvoorzienend in onze energiebehoefte. Binnen al deze ontwikkelingen zijn we natuurlijk waakzaam op het zuinig omgaan met vruchtbare landbouwgrond.

In het kader van zuinig grondgebruik prefereert LLTB-regio Zuid-Limburg het plaatsen van zonnepanelen op daken en gebouwen. Vanwege de hoge landschapelijke kwaliteitseisen lijkt het ons niet raadzaam zonneparken aan te leggen ten koste van vruchtbare landbouwgrond en geven we de voorkeur aan windenergie. Er zijn wereldwijd steeds meer monden te voeden en voedselzekerheid mag uiteraard niet in het gedrang komen. Daarnaast mag het karakteristieke, Zuid-Limburgse landschap niet in gevaar komen.

Water, bodem en biodiversiteit

Boer, buur en burger streven gemeenschappelijke doelen na die op het platteland bij elkaar komen. Water, bodem en biodiversiteit vormen samen het fundament en gezamenlijk doel voor een goed leven in Zuid-Limburg. Deze moeten in balans zijn. Samen met provincie, waterschap en andere stakeholders, zoals de terreinbeherende instanties, maken we de agrosector nóg meer de spons van Limburg door water enerzijds te conserveren en anderzijds snel weg te kunnen loodsen in tijden van extreme neerslag. Dat betekent een watersysteem dat wa-

ter kan vasthouden en adequaat afvoeren. Wij nemen daarin onze verantwoordelijkheid en dringen erop aan dat ook het stedelijk gebied meer inspanningen gaat leveren om water vast te houden en te bergen. Voor optimale waterkwaliteit en -kwantiteit is het belangrijk dat er voldoende ruimte blijft voor agrarische activiteit in het buitengebied en dat er genoeg landbouwgrond beschikbaar is. Voor natuurgebieden zijn goede beheercontracten noodzakelijk. Samen met Waterschap Limburg en andere stakeholders richten we ons in het programma Water in Balans op maatregelen tegen wateroverlast. In Zuid-Limburg gaat het specifiek om het vergroten van de waterberging in het landelijk gebied. We zijn gezegend met onze rijke Zuid-Limburgse lössbodem, waarop onze gewassen en het gras mag groeien en die ook nieuwe teelten mogelijk maakt. Tot slot is natuurinclusieve landbouw een aanzienlijk onderdeel in de kringloopgedachte die de komende jaren op bedrijfsniveau een grote rol gaat spelen. Veel boeren en tuinders zijn er nu al dagelijks mee bezig als onderdeel van hun bedrijfsmodel.

Verdienmodel

De land- en tuinbouw hebben in het verleden constant hun veerkracht en vastberadenheid getoond en doen er dan ook alles aan om te blijven verduurzamen. Boeren en tuinders produceren voor een internationale markt, waarbij vraag en aanbod veelal de prijs bepalen. De constante prikkel tot verhoging van de productie werkt in de hand dat de nadruk komt te liggen op kostenbeheersing,

efficiëntie en schaalgrootte. Als we dit gezamenlijk in Zuid-Limburg onwenselijk vinden, moeten we daar ook samen wat aan doen. Boeren en tuinders, maar ook de voedselverwerkers, inkooporganisaties, financiële organisaties en niet te vergeten de consument. Ook de provincie en gemeenten spelen een belangrijke rol; zij kunnen innovatie en kennisontwikkeling stimuleren en kunnen agrarische bedrijven letterlijk en figuurlijk ruimte bieden om zich te ontwikkelen. Als we ons gezamenlijk hard maken voor toekomstperspectief in het buitengebied, zien we in de toekomst een nóg mooier, nog florerender en nog aantrekkelijker Zuid-Limburg.

BOEREN EN TUINDERS HOUDEN

LIMBURG GEZOND!

Boeren en tuinders werken 24/7 voor ons gezonde eten, het landschap en de samenleving als geheel. Dat doen ze al eeuwen en dit jaar 125 jaar ondersteund door de Limburgse Land- en Tuinbouwbond. Wij gaan dat vieren met onze leden, maar het mooiste cadeau voor hen is een stukje maatschappelijke waardering. Ze zijn dag en nacht in de weer voor u en toekomstige generaties. We staan er misschien niet altijd bij stil, maar voordat we een bosje bloemen in de vaas of een maaltijd op tafel zetten, zit daar al veel boerenwerk in. De land- en tuinbouw zijn onderdeel van de oplossingen voor tal van uitdagingen, waarmee de hele samenleving te maken heeft. Van gezonde voeding tot werkgelegenheid, van economische groei tot de klimaatopgaven en van het leefbaar houden van het platteland tot het zorgen voor een groene leefomgeving. Daar zijn we trots op. U hopelijk ook!